

Politechnika Wrocławska
Wydział Medyczny
Wybrzeże Stanisława Wyspiańskiego 27
58-376 Wrocław

Gen. Bryg. dr hab. n med. Wojciech Tański, profesor PWR
4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SP ZOZ we Wrocławiu
ul. Weigla 5

Wrocław 2025-12-12

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Ewy Skopińskiej
pt. Stan wiedzy o patofizjologii, leczeniu oraz powikłaniach cukrzycy studentów
kierunków medycznych i niemedycznych polskich uczelni wyższych

na stopień doktora
w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu
w dyscyplinie nauki o zdrowiu
przedkładana Radzie Dyscypliny Nauk o Zdrowiu
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Ocena wyboru tematu

Podjęta przez Autorkę problematyka jest w pełni aktualna, społecznie istotna i uzasadniona z punktu widzenia zdrowia publicznego. Cukrzyca jest jedną z najczęściej występujących chorób przewlekłych o narastającej zapadalności, generującą poważne konsekwencje zdrowotne, ekonomiczne i społeczne, stanowiąc jedno z najpoważniejszych wyzwań zdrowotnych współczesnego świata. Skuteczna profilaktyka, wczesne rozpoznanie oraz prawidłowe

postępowanie terapeutyczne pozostają w ścisłym związku z poziomem wiedzy zdrowotnej społeczeństwa. Analiza poziomu wiedzy na temat cukrzycy wśród studentów kierunków medycznych i niemedycznych pozwala nie tylko ocenić przygotowanie przyszłych kadr systemu ochrony zdrowia, lecz również daje wgląd w kompetencje zdrowotne młodych dorosłych jako istotnej grupy populacyjnej. Wybór tematu pracy przez Doktorantkę należy uznać za trafny, aktualny i mający wyraźne uzasadnienie zarówno naukowe, jak i praktyczne w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Ocena formalna i redakcyjna rozprawy

Rozprawa posiada poprawną, klasyczną strukturę pracy empirycznej, typową dla rozprawy doktorskiej. Na 127 stronach komputeropisu Autorka zawarła wstęp, przegląd literatury, cel pracy, materiał i metody, wyniki badań, dyskusję, wnioski oraz wykaz piśmiennictwa i załączniki. Układ pracy jest logiczny i przejrzysty. Piśmiennictwo wykorzystane w rozprawie jest obszerne i aktualne, obejmuje zarówno publikacje krajowe, jak i zagraniczne, w tym liczne artykuły z recenzowanych czasopism naukowych. Autorka prawidłowo dobiera źródła do omawianych zagadnień, wykorzystując piśmiennictwo z zakresu diabetologii, zdrowia publicznego oraz edukacji zdrowotnej. Na podkreślenie zasługuje uwzględnienie prac opublikowanych w ostatnich latach, co świadczy o dobrej orientacji Autorki w aktualnym stanie wiedzy.

Warstwa językowa pracy jest poprawna, utrzymana w stylu naukowym. W tekście widoczne są jedynie drobne uchybienia o charakterze edytorskim, takie jak sporadyczne niejednolite odstępy czy pojedyncze niedokładności typograficzne. Nie wpływają one na wartość merytoryczną pracy, choć ich korekta mogłaby dodatkowo podnieść estetykę dokumentu.

Ocena merytoryczna

Autorka w części teoretycznej przedstawiła szerokie i poprawne tło teoretyczne dotyczące cukrzycy, obejmujące definicje, epidemiologię, patogenezę, powikłania oraz znaczenie edukacji diabetologicznej. Przegląd literatury jest obszerny i dobrze udokumentowany, choć miejscami nadmiernie rozbudowany w zakresie patofizjologii. Natomiast podrozdziały 4.5–4.8 stanowią wartościową i dobrze przemyślaną część przeglądu literatury. Autorka zestawiała wyniki badań dotyczących wiedzy o cukrzycy w czterech grupach: studentów kierunków medycznych, studentów kierunków niemedycznych, nauczycieli oraz uczniów szkół

podstawowych i ponadpodstawowych. Pozwoliło to na uzyskanie szerokiej perspektywy dotyczącej poziomu świadomości diabetologicznej w różnych środowiskach edukacyjnych i społecznych. Podsumowania tych badań zostały przedstawione w sposób uporządkowany i czytelny, a dobór źródeł świadczy o umiejętnym korzystaniu z literatury krajowej i zagranicznej. Autorka trafnie zwraca uwagę na luki wiedzy pojawiające się w poszczególnych grupach oraz wskazuje obszary wymagające intensyfikacji działań edukacyjnych. Całość tej części pracy stanowi solidne tło teoretyczne dla realizacji badań własnych i wzmacnia merytoryczne uzasadnienie podjętej problematyki. Podsumowując, stwierdzam, że praca napisana jest ze znawstwem zagadnień podjętej problematyki.

Cel główny i cele szczegółowe pracy zostały sformułowane jasno, logicznie i pozostają w pełnej zgodności z przyjętą tematyką badań. Zakres celów umożliwia kompleksową ocenę poziomu wiedzy studentów w różnych aspektach cukrzycy. Doktorantka w pracy sformułowała jeden cel główny i cztery szczegółowe.

Badanie przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety obejmującego 25 pytań zamkniętych. Grupę badaną stanowiło 310 studentów – po 155 osób z kierunków medycznych i niemedycznych. Liczebność próby należy uznać za wystarczającą dla realizacji założonych celów badawczych. Zastosowane metody statystyczne są adekwatne do charakteru zmiennych. Kwestionariusz, choć poprawnie skonstruowany, powinien zostać dodatkowo scharakteryzowany pod względem walidacji i rzetelności psychometrycznej. Na przeprowadzenie badania Doktorantka uzyskała zgodę Komisji Bioetycznej Wojskowego Instytutu Medycznego – Państwowego Instytutu Badawczego (Uchwała nr 17/24 z dnia 17 kwietnia 2024).

Wyniki badań zaprezentowane w sposób czytelny i logiczny przedstawione zostały przez doktorantkę w 28 rycinach. Autorka wykazała wyższy poziom wiedzy w grupie studentów kierunków medycznych w porównaniu do studentów niemedycznych, szczególnie w zakresie objawów, powikłań oraz zasad leczenia cukrzycy. Zwrócono również uwagę na znaczenie kontaktu z osobą chorującą na cukrzycę jako czynnika różnicującego poziom wiedzy. Prezentacja wyników badań ma w dużej mierze charakter opisowy. Uzupełnienie tej części o zbiorcze tabele zestawiające uzyskane wyniki, w szczególności porównania pomiędzy studentami kierunków medycznych i niemedycznych, mogłoby dodatkowo zwiększyć przejrzystość analiz i ułatwić interpretację przedstawionych danych.

Dyskusja zawarta na 15 stronach została przeprowadzona poprawnie i odnosi się do aktualnych doniesień krajowych oraz zagranicznych. Autorka krytycznie omawia uzyskane wyniki badań, trafnie wskazując ich zgodność z badaniami innych autorów. W niektórych fragmentach dominują jednak rozważania opisowe, które mogłyby zostać pogłębione o bardziej dynamiczną interpretację przyczyn obserwowanych różnic oraz ich znaczenia dla edukacji zdrowotnej.

Wnioski postawione przez autorkę pracy są logiczne, spójne z wynikami badań oraz z postawionymi celami pracy. Mają charakter syntetyczny, jednak ich potencjał aplikacyjny mógłby zostać wyraźniej zaakcentowany poprzez sformułowanie bardziej jednoznacznych rekomendacji dla dydaktyki akademickiej i edukacji zdrowotnej. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autorka w sposób rzeczowy i odpowiedzialny wskazała ograniczenia przeprowadzonego badania. Świadomość potencjalnych słabości projektu badawczego oraz ich transparentne przedstawienie świadczą o dojrzałości metodologicznej i rzetelności naukowej. Ujęcie tych aspektów pozwala właściwie interpretować uzyskane wyniki i stanowi dobry fundament dla planowania przyszłych badań w tym obszarze.

Uwagi i sugestie recenzenta

Podczas lektury przedstawionej mi rozprawy doktorskiej nasunęły mi się poniższe uwagi i sugestie, które mają charakter konstruktywny i nie podważają wartości pracy:

1. Zbyt rozwinięta część teoretyczna w zakresie zagadnień związanych z omówieniem patofizjologii cukrzycy przy nieco zbyt oszczędnym ujęciu problematyki edukacji zdrowotnej.
2. Uzupełnienie metodologii o informacje dotyczące walidacji i oceny rzetelności psychometrycznej kwestionariusza autorskiego.
3. Pogłębienie dyskusji o analizę przyczyn i implikacji wyników wraz z określeniem implikacji praktycznych, które wzmocnią wartość aplikacyjną pracy.
4. Różnice między studentami medycznymi i niemedycznymi – Autorka wykazuje różnice w poziomie wiedzy pomiędzy obiema grupami na podstawie porównań odsetkowych. Uzupełnienie tych zestawień o pełną prezentację testów statystycznych wraz z wartościami p pozwoliłoby jeszcze pełniej udokumentować istotność zaobserwowanych różnic.
5. W rozprawie pojawia się narracja prowadzona w pierwszej osobie liczby mnogiej („w naszych badaniach”). Forma ta jest poprawna językowo, jednak w pracach doktorskich

częściej stosuje się narrację bezosobową, np. „w badaniach własnych”, co nadaje tekstowi bardziej klasyczny charakter.”

Podsumowanie

Rozprawa doktorska mgr Ewy Skopińskiej pt. „Stan wiedzy o patofizjologii, leczeniu oraz powikłaniach cukrzycy studentów kierunków medycznych i niemedycznych polskich uczelni wyższych” stanowi rzetelne i poprawne metodologicznie opracowanie naukowe, oparte na aktualnym piśmiennictwie oraz poprawnie dobranych narzędziach badawczych. Autorka wykazała się umiejętnością samodzielnego prowadzenia badań naukowych, analizy uzyskanych wyników oraz formułowania trafnych wniosków. Pracę należy uznać za wartościowy materiał wyjściowy do kontynuowania badań w tym obszarze, zwłaszcza w kierunku pogłębionej oceny wiedzy zdrowotnej z wykorzystaniem standaryzowanych i szeroko stosowanych narzędzi, takich jak Michigan Diabetes Knowledge Test czy Diabetes Knowledge Questionnaire (DKQ-24). Zastosowanie tych narzędzi w przyszłych projektach badawczych mogłoby umożliwić porównywalność wyników z danymi międzynarodowymi oraz poszerzyć zakres analiz.”

Na podstawie obowiązujących przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm) wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie mgr Ewy Skopińskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. n. med. Wojciech Tański
Prof. PWR
lek. specjalista chorób wewnętrznych

Gen. Bryg. dr hab. Wojciech Tański, prof. PWR

